Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

Työ- ja elinkeinojaosto/HE 29/2019 vp / Asiantuntijapyyntö: työllisyyden edistämisen toimenpiteet

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Kaakkois-Suomen TE-toimiston toimialue jakaantuu kahteen eri maakuntaan eli Etelä-Karjalaan sekä Kymenlaaksoon. Molemmissa maakunnissa teollisuudella on merkittävä rooli. Molemmat maakunnat ovat täten myös kärsineet teollisuuden rakennemuutoksesta ja työllisyyden haasteiden erityispiirteet korostuvat tätä kautta. Suurimpina haasteina Kaakkois-Suomessa on edelleen elinvoimaisuuden parantaminen, osaamisen nostaminen ja kohtaanto-ongelmat sekä väestönkehitys. Talousarvioesitys ei mielestämme tarjoa riittävästi apua näihin rakenteellisiin ongelmiin. Näkemyksemme mukaan erityisesti taloudellisten kannustinloukkojen purkamiseen sekä asiakkaiden henkilökohtaisen palvelun lisäämiseen TE-toimistoissa olisi pitänyt panostaa enemmän kuin talousarviossa on esitetty.

Työvoimapalvelujen alueelliset kuntakokeilut ja kuntakokeilun kriteerit

Kaakkois-Suomessa kunnat ovat pääosin antaneet työllisyyden hoidon Eksoten ja Kymsoten hoidettaviksi. Näiden molempien maakunnallisten toimijoiden ja TE-toimiston kanssa on yhteistyössä luotu Kaakkois-Suomeen toimintamallina Monialainen työelämäpalvelu, mikä suurin osin vastaa tällä hetkellä myös alueen kuntien työllisyyden hoidosta.

Kaakkois-Suomen isompien kuntien talous on erittäin heikossa kunnossa, joten merkittäviä panostuksia kunnilta työllisyyden hoitoon on tuskin tulossa. Koska talousarviossa ei ole merkittävästi varattu erillisrahoitusta kokeiluille, niin työllisyyden hoitamisen edistäminen ja tehostaminen Kaakkois-Suomessa kuntien alaisuuteen siirtämisellä voidaan vähintäänkin kyseenalaistaa. Näkemyksemme mukaan nykyrakenteiden ainakin osittainen purkaminen ja siirtäminen takaisin kuntien alaisuuteen ei tuo lisäarvoa työllisyyden hoidon tehostamiseksi Kaakkois-Suomessa.

Ratkaisuja työllistymisen ongelmiin ja osaajapulaan

TE-toimistojen saaman uuden määrärahoituksen mahdollistamat henkilöstön vakinaistamiset otetaan iloiten vastaan. Tämän johdosta aikaa säästyy huomattavasti enemmän asiakaspalveluun. Aikaisempien kuntakokeilujen merkittävin tulos taisi olla huomio siitä, että henkilökohtaisella ja yksilöidymmällä asiakaspalvelulla saadaan parempia tuloksia. Toiveenamme

täten olisikin, että tämä vakinaistaminen ei käänny negatiiviseksi todellisen työntekijäresurssin suhteen, jotta pystymme oikeasti panostamaan henkilökohtaiseen asiakaspalveluun jatkossa enemmän myös TE-toimistoissa.

Kuten on todettu, niin Kaakkois-Suomen suurimpien kuntien talous ei ole tällä hetkellä kovin hyvässä kunnossa. Tämä tarkoittaa myös mittavia leikkauksia alueen kuntien elinkeinoyhtiöiden talouteen. Täten ELY -keskuksella tulee olemaan alueellamme yhä merkittävämpi rooli elinvoimaisuuden parantamiseksi ja täten työllisyyden edistämiseksi. Toiveissamme olisikin, että ELY-keskusten rahoitus turvattaisiin jatkossa nykyistä paremmin.

Palkkatuki

Vaikuttavuudeltaan parhaimmat tulokset saadaan suuntaamalla palkkatuen käyttöä yrityksiin. Yritykset eivät kuitenkaan palkkaa yhtään uutta tekijää, jos niillä ei ole oikeaa tarvetta siihen. Täten olisikin ensisijaisen tärkeää saada yritykset kiinnostumaan Kaakkois-Suomesta alueena sijaintipaikkana ja tätä kautta saada nostetta palkkatuen käytölle. Palkkatuen hakuprosessin helpottaminen ei itsessään luo yhtään uutta oikeaa työpaikkaa.

Alueen rakennemuutoksen johdosta Kaakkois-Suomi on ollut valtakunnallisesti 100 -prosenttisen palkkatuen suurin käyttäjä suhteutettuna TE -toimistojen asiakasmääriin. Tänä vuonna meille annettu kiintiö on 414 htv:ta. Pitkäaikaistyöttömyyden laskun johdosta on havaittavissa, että edes tuolle määrälle ei ole jatkossa tarvetta Kaakkois-Suomessa. Täten valtakunnallisen enimmäiskiintiön poistaminen 100-prosenttisen palkkatuen osalta ei tule lisäämään sen käyttöä Kaakkois-Suomessa. Myöskään valtakunnallisesti 100 -prosentin palkkatuen kriteereitä täyttäviä työttömiä ei näytä olevan tarpeeksi edes nykyinen 4000 htv:n kiintiökatto huomioiden.

Palkkatukipaikkojen parempaan näkyvyyteen työttömille sekä palkkatukikelpoisten työttömien hakupalveluun työnantajille kehitettävä digipalvelu on ajatuksellisesti huomattava parannus tekijöiden ja palkkatukipaikkojen kohtaantoon. Myös oppisopimuskoulutukseen panostaminen ja sen lisääminen ovat kannatettavaa.

Koulutus

Kaakkois-Suomessa Kymenlaakson osalta merkittävänä puutteena on pidettävä yliopistokoulutuksen puuttumista. Alueen osaavan työvoiman saatavuuden kannalta yliopistokoulutuksen saaminen olisi ensisijaisen tärkeää. Yritysten kanssa yhteishankintana järjestettävän yhteishankintakoulutuksen lisääminen on tavoitteena hyvä.

Osatyökykyisten työllistymisen toimenpiteet ja vaikutukset

Osatyökykyisten työllisyyden edistämiseen panostaminen on aiheellista. Toivomme, että osana osatyökykyisten työkykyohjelmaa palkattavien työkykykoordinaattorien jaossa (20 htv) otetaan huomioon se, että alueellamme on kaksi eri maakuntaa, joissa molemmissa olisi tarvetta koordinaattorille.

Palkkatuen tukimäärän nostamista voitaisiin suunnata juuri osatyökykyisiin. Toivottavaa kuitenkin olisi, että tämän lisäksi kehitettäisiin oikeita keinoja, millä osatyökykyisten työvoiman kysyntää kasvatetaan.

Työperäisen maahanmuuton kehittäminen ja kipupisteet

Työperusteinen maahanmuutto ja sen kasvattaminen on aiheellista ja tarjoaa toivottavasti tulevaisuudessa apua myös Kaakkois-Suomen työmarkkinoiden osaamis- ja kohtaanto-ongelmiin. Työperäisen maahanmuuton kehittäminen ja sen kipupisteet ovat muualla kuin TE-palveluissa, joten toivomme panostuksia myös sinne.

Kaakkois-Suomessa työlupien käsittely tapahtuu tällä hetkellä ilman jonoa, mikä työlupaprosessiin kohdennetuilla lisäpanostuksilla pystytään myös jatkossa turvaamaan.

Johtaja Jari Saarinen

Jakelu Työ- ja elinkeinojaosto